

Стратегія сталого розвитку природи й суспільства

Структура навколишнього середовища

Навколишнє середовище, або довкілля, — це частина природи, що оточує людину, підтримує її існування, створює умови для діяльності й суспільних відносин, безпосередньо впливає на її життя і здоров'я

- частина природи, з якою людина взаємодіє у своєму житті й виробничій діяльності;*
- поняття «природа» і «навколишнє середовище» подібні, але перше є значно ширшим*

Навколишнє середовище складається з двох взаємозалежних частин:

природної

- планета Земля з оболонками: атмосферою, гідросферою, літосферою та біосферою*

штучної

- суспільство і суспільні відносини*

Суть стратегії сталого розвитку природи й суспільства

Сталий розвиток природи й суспільства (англ. *Sustainable development*) — розвиток суспільства, за якого економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання відбуваються в межах, що їх визначає здатність екосистем до самовідновлення

- термін «сталий (збалансований) розвиток» з'явився у 1980 р. у документі «Всесвітня стратегія охорони природи» (WCOT), підготовленому Міжнародним союзом охорони природи і природних ресурсів (МСОП)
- стратегія містила принципово нове положення: **збереження природи нерозривно пов'язане з питаннями розвитку суспільства;**
- автором інноваційної економічної теорії сталого розвитку, висвітленої в монографії «Поза зростанням: Економічна теорія сталого розвитку», є провідний дослідник економічних аспектів забруднення довкілля Герман Дейлі, американський еколог та економіст;
- теорія сталого розвитку є альтернативою концепції екстенсивного економічного зростання, що ігнорує екологічні небезпеки

Герман Едвард Дейлі
народився у 1938 р.

Суть стратегії сталого розвитку природи й суспільства

У 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку були затверджені глобальні **Цілі сталого розвитку (ЦСР)**

Міжнародні організації

Організація Об'єднаних Націй
Штаб-квартира в Нью-Йорку, США.
ООН є центром зосередження природоохоронного співробітництва держав

Емблема Всесвітнього фонду природи

Всесвітній фонд природи - міжнародна неурядова організація, що опікується збереженням природи, дослідженнями та відновленням природного середовища. Це найбільша незалежна природоохоронна організація у світі, що має близько 5 млн працівників і добровольців по всьому світу, працюючи в понад 120 країнах. Щорічно здійснює понад 1200 екологічних проєктів, привертаючи увагу людей до проблем охорони навколишнього середовища і їх розв'язання

Герман Едвард Дейлі народився у 1938 р.

Суть стратегії сталого розвитку природи й суспільства

Нерозв'язаність екологічних проблем поставила людство на межу біосферної кризи, яка загрожує самому його існуванню

Наразі ми маємо складний вибір: або й далі жити, нехтуючи законами природи, або ж усвідомити відповідальність перед наступними поколіннями людей за стан нашої планети

Сталий розвиток — це складна конструкція, яка полягає в збалансованому розвитку трьох компонентів: економічного, соціального та екологічного

- не можна говорити про сталий розвиток, розглядаючи лише один із компонентів;
- ділянка перетину трьох кіл: соціуму (суспільства), економіки, довкілля (природи) і є **зоною сталого розвитку**

Триєдина концепція сталого розвитку

Суть стратегії сталого розвитку природи й суспільства

Концепція сталого розвитку ґрунтується на таких *п'яти принципах*:

- *людство може надати розвитку суспільства сталого характеру, щоб він відповідав потребам людей сучасного й майбутніх поколінь;*
- *обмеження, що існують у галузі експлуатації природних ресурсів, пов'язані із сучасним рівнем розвитку техніки і соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення;*
- *необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і надати їм можливість реалізувати свої надії на благополучне життя;*
- *необхідно, щоб використання природних ресурсів відповідало екологічним можливостям планети, зокрема виробництво енергії;*
- *темпи росту кількості населення мають відповідати виробничому потенціалу біосфери, який у сучасних умовах швидко змінюється*

Суть стратегії сталого розвитку природи й суспільства

В основі стійкого розвитку лежить **перехід до «зеленої» економіки**

- **«зелена» економіка** — це економіка, яка раціонально використовує природні ресурси, зберігає екосистеми і біорізноманіття та забезпечує при цьому зростання рівнів доходів і зайнятості;
- це **«низькокарбонова» економіка**, економіка з мінімальним використанням вуглеводневих ресурсів, економіка з низькою енергоємністю;

Символи пріоритетних напрямів «зеленої» економіки в Україні

- в умовах ресурсної та енергетичної залежності України саме поступова заміна «коричневої» індустриальної економіки на нову «зелену» уможливило забезпечення національної безпеки держави в найближчі десятиріччя;
- передбачено упровадження таких інструментів «зеленої» економіки, як «зелені» технології, «зелений» транспорт, «зелене» будівництво, «зелені» закупівлі, «зелена» енергетика та ін.

Необхідність оновлення системи цінностей щодо природи

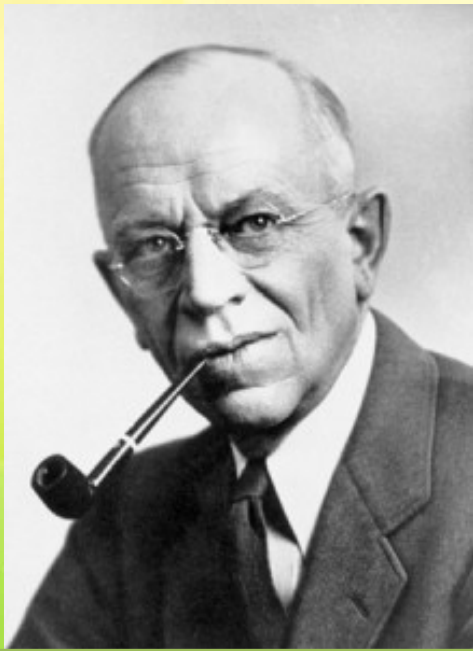
Основною причиною екологічної кризи у відносинах людини й природи є не збільшення населення, не розвиток промисловості, не наші економічні або політичні системи, а **система цінностей**, що визначають ставлення людини до того, що її оточує, до природи

- основними цінностями, що визначають ставлення людини до природи, є економічна, пізнавальна, естетична, етична тощо
- **екологічна етика** займається вивченням цінностей природи й оцінювання людиною значення природи, що мотивує її поведінку;
- це вчення про принципи й проблеми моральних взаємовідносин людини з природою й суспільством

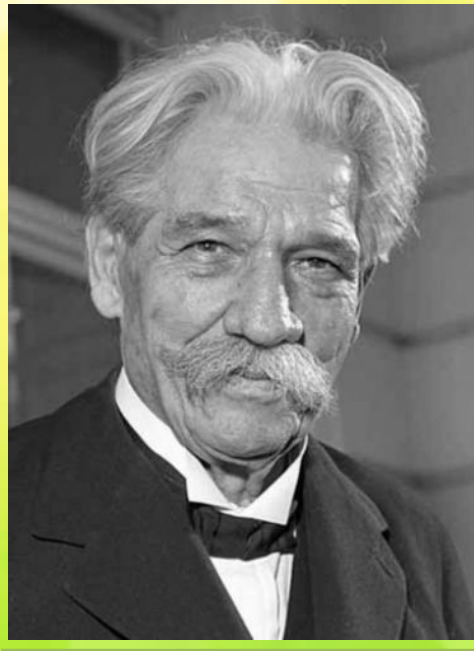

Необхідність оновлення системи цінностей щодо природи

Засновниками системи поглядів **екологічної етики**, яку ще називають **етикою Землі**, є американський еколог О. Леопольд і німецький лікар, місіонер, музикант, лауреат Нобелівської премії миру А. Швейцер

Олдо Леопольд
(1887—1948) американський
еколог

Альберт Швейцер
(18757—1965) німецький лікар

- **екологічна етика** вивчає моральні стосунки людини й природи взагалі — живої й неживої, на відміну від біоетики, що досліджує моральне ставлення людини до життя

Висновки

- *Навколишнє середовище є частиною природи і має природний та штучний компоненти*
- *Як сформульовано у звіті Комісії ООН, «збалансований розвиток природи й суспільства — це розвиток, що задовольняє потреби нинішніх поколінь і не загрожує можливості наступних поколінь реалізовувати свої потреби»*
- *Природу врятувати зможе тільки створення нової ціннісної системи, заснованої на високому оцінюванні внутрішніх і зовнішніх цінностей природи, використання яких не спричинить загибелі природи*